

**НАУКОВИЙ КАТАЛОГ КНИГОЗБІРНИ «СТУДІОНУ»
ЯК «ВІЗАНТІЙСЬКОЇ» БІБЛІОТЕКИ: ЗАСАДИ
ТА ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ**

Маргарита Кривенко

*завідувач відділу європейської книги XIX–XX ст.
ЛННБ України ім. В. Стефаника, канд. іст. наук*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5785-8572>

DOI: [https://doi.org/10.37222/2524-0315-2020-12\(28\)-10](https://doi.org/10.37222/2524-0315-2020-12(28)-10)

Розглянуто принципи та джерела відбору матеріалів до Каталогу; розкрито його структурне та змістове наповнення; увагу звернено на специфіку опрацювання та бібліографування грецьких друків; подано зразок багаторівневого наукового та бібліографічного опису одного з них.

Ключові слова: *Митрополит Андрей Шептицький, книгозбірня «Студіону» у Львові, візантійські матеріали, грецькомовні видання, друкований каталог.*

Дослідження історичних колекцій здійснюються, як правило, двома основними напрямками: наукова реконструкція їхньої історії (особливості становлення, функціонування і розвитку, доля) та розкриття фонду (характеристика складу і предметно-тематичного змісту).

У результаті багаторічної планової пошуково-дослідницької праці з вивчення книгозбірні «Студіону» ми вже опублікували низку розвідок, у яких висвітлено передумови її створення Митрополитом Андреем Шептицьким на початку минулого століття при студитському монастирі у Львові на вул. Петра Скарги (нині — Озаркевича) та періоди її діяльності; простежено зміни, яких вона зазнала після приєднання західноукраїнських земель до Радянської України; розглянуто мистецькі цінності бібліотеки, пов'язані з іменами провідних митців тогочасної доби (Іван Левинський, Олександр Пежанський, Михайло Бойчук, Модест Сосенко); частково досліджено її книжково-рукописні фонди [23-33].

Однак, як свідчить Протокол комісії для передачі книгозбірні до Львівської філії БАН УРСР від 10 і 12 лютого 1940 р., — «характеристичною прикметою, що надає бібліотеці «Студіону» окремішне знам'я це, можнаби сказати, в и з а н т и н о з н а в с т в о. У Львові не має більшої і повнійшої збірки книг по тому питанні» [38, с. 45].

Тому було б некоректно говорити про одну з найбагатших українських бібліотек міжвоєнної доби без бібліографічної реконструкції її основної та важливої частини, що визначала специфіку й унікальність книгозбірні, і яка практично досі залишалася невисвітленою.

Науковий каталог, роботу над яким завершуємо, є першою спробою виявити, опрацювати й описати візантійські матеріали бібліотечного зібрання «Студіону», яке Митрополит Андрей цілеспрямовано і систематично збирав понад тридцять років для сприяння, передусім, богословській науково-дослідницькій праці, виховання високоосвіченого духовенства, що відповідало б рівневі знань тогочасних західних апологетів.

Ми усвідомлюємо, що не все збережене потрапило і потрапить у поле нашого зору, і ця науково-бібліографічна праця, певною мірою, новаторська, не є вичерпною і не подає всієї джерельної інформації стосовно теми дослідження. Та сподіваємося, що вона слугуватиме поширенню відомостей про досліджувану фундацію галицького Владики, яка відіграла значну роль в історії українського духовного відродження; сприятиме належному використанню її інформаційного потенціалу; допоможе увиразнити книжкову спадщину «Студіону» та її творців — братів Шептицьких — не лише у візантійсько-слов'янському просторі, а й у широкому історико-культурному вимірі.

У цьому вбачаємо основний сенс повернення цих матеріалів у науковий і суспільний дискурс.

Але — «ab ovo» — про все за порядком.

Принципи та джерела відбору матеріалів. Оскільки книгозбірня не збереглася цілісним книжково-рукописним комплексом, а її довідково-пошуковий апарат дійшов до нас лише у вигляді невеликого фрагмента*, основним джерелом для формування Каталогу

* Тут слід докладніше сказати про довідково-пошуковий апарат книгозбірні «Студіону». Картковий каталог («рухомий катальог») книгозбірні почали формувати у 1926 р. (книгозбірню обслуговували самі

були власне примірники видань візантійсько-християнського змісту, які ми виявили, насамперед, у ретроспективному фонді ЛННБ України ім. В. Стефаника*. Об'єктом бібліографування стали:

іноки або особи, які з певних причин опинилися в монастирі і їм тимчасово доручали роботу в бібліотеці) [36, арк. 7-8; 7, арк. 6 зв.].

У другій половині 1930-х рр. каталогізацію фонду «Студіону» проводив, зокрема, послушник Володимир Котович (виявлено картки з описами друків бібліотеки «Студіону», здійснені власноручно В. Котовичем з його підписом) [30]. Фрагмент цього каталогу, який налічує 1071 розрізнений запис на книги, рукописи, періодику, нині зберігається в ЦДІА України у Львові [17, арк. 97-1167].

На час передачі книгозбірні до Львівської філії БАН УРСР (лютий 1940 р.) зафіксовано «картковий каталог, латинкою і кирилицею доведений до числа 5353» [38, с. 45]. Йдеться про каталог, який сформував Б. Барвінський у 1937–1939 рр., тої частини приватної бібліотеки А. Шептицького з Митрополичих палат, яку Владика Андрей передав до «Студіону» [9; 21, с. 193]. На сьогодні каталог не виявлено.

Третій етап каталогізації «Студіону» відбувався під час Другої світової війни (в 1940-х рр.), коли Давид Кахане, Курт Левін, які перебували в приміщенні бібліотеки (вул. Петра Скарги, 2б), та чернець-студит Тит Процюк «були зайняті розставлянням книжок і впорядкуванням каталогу величезного візантійського зібрання» [42, с. 188].

* Книгозбірню «Студіону» у Львові на початку ХХ ст. заснував митрополит Андрей Шептицький при монастирі Студійського уставу (вул. П. Скарги, 2а, нині — Озаркевича, 2) для цілеспрямованого збирання, зберігання та удоступнення, насамперед, матеріалів про історію та розвиток християнської Церкви, культуру, традиції, духовність народів, зокрема на слов'янському просторі; для сприяння науково-освітній роботі, підвищенню інтелектуального рівня, передусім духовенства. За роки існування (1909–1940) в ній було зібрано понад 60 тис. томів різноманітного за тематико-типологічним (предметно-тематичним) змістом («Ucrainica», «Rossica», візантиністика, юдаїка, всесвітня історія, історія релігії та Церкви тощо) і цінним за складом (архівні документи, рукописи, стародруки, видання ХІХ–ХХ ст., музикалії (нотодруки), мапи, депозити) фонду не лише релігійного, а й загальнокультурного плану. Після приєднання західних областей України до УРСР бібліотека припинила своє існування як самостійна інституція: основна і найцінніша її частина увійшла до складу новоствореної Львівської філії БАН УРСР і «розчинилася» у сховищах її

по-перше, література про Візантію, яка є невіддільною від історії Вселенської церкви і стосується її культури, мистецтва, політики, економіки тощо, тобто те, що ми окреслюємо терміном «візантика»; по-друге, великий масив дотичної (опосередкованої) літератури — історико-богословської та богословської для студіювання східного християнства; по-третє, праці про історію, культуру, духовність народів на слов'янському просторі, розвиток яких ґрунтувався на візантійських традиціях і зразках.

Пошуки названих вище джерел ми здійснювали в два етапи: спочатку вивчали довідково-бібліографічний апарат (ДБА) львівської академічної установи, зокрема генеральний каталог книжок і періодики, каталог колишнього відділу спецфонду, топографічний каталог ОРФу, абеткові та систематичні каталоги спеціалізованих відділів бібліотеки на предмет наявності в її фондах публікацій зазначеного тематичного спрямування; згодом наочно переглядали їх з метою встановлення походження та складання загального реєстру студіонівських друків, який сьогодні налічує декілька тисяч томів і примірників.

Ми опрацювали *de visu* фонди відділів ЛННБ України ім. В. Стефаника: рідкісної книги (РК), рукописів (ВР), наукової бібліографії (ВБ); частково україніки (ВУ), організації фонду та книговидачі (основних книжкових фондів) (ОКФ), Інституту досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів (ВМ), обмінно-резервних фондів (ОРФ), періодики (ВП).

Важливим документальним джерелом для добору видань до Каталогу слугували й рукописні матеріали. Зокрема, листи італійського богослова отця Ауреліо Пальмієрі до Митрополита Андрея Шептицького 1907–1914 рр. [29], які ми виявили в ЦДІА України у Львові, суттєво допомогли здійснити бібліографічну реконструкцію основного репертуару бібліотечної фундації греко-католицького Патріарха. Цей епістолярій промовисто віддзеркалює історію надходжень у початковий період творення галицьким Владикою книгозбірні значної кількості грецьких видань, до придбання лєвової

структурних підрозділів; окремі фрагменти опинилися в інших установах Львова й області, Києва, а також за кордоном (Москва, Санкт-Петербург, Вроцлав); «осіли» в приватних колекціях; велику частину бібліотеки в різний час було втрачено.

частки яких долучився саме о. Пальмієрі. На основі цього вартісного джерела, опрацювання якого вимагало багато часу і зусиль через неналежне бібліографічне оформлення вміщених у ньому перекладів книг (назва твору часто подана неточна, здебільшого без зазначення вихідних даних (місця і часу видання), з паралельним використанням декількох мов (наприклад, ім'я автора наведено французькою, назву — грекою), презентований Каталог було доповнено записами грецьких друків, переважно релігійного змісту, без врахування яких наша праця не була би довершеною і презентабельною.

До Каталогу увійшли також невеликі фрагменти й окремі примірники студіонівських книжок, які вдалося відшукати у фондах інших львівських культурно-просвітницьких інституцій: бібліотек: Українського католицького університету (УКУ)^{*}, монастиря Студійського уставу святого обручника Йосифа (вул. Винниченка, 22)^{**}, Музею історії релігії^{***}, а також Музею мистецтва давньої

---

^{*} У відділі рідкісних видань Бібліотеки УКУ сьогодні зберігається 87 друків, які походять із книгозбірні «Студіону». Вони мають власницький знак релігійного діяча, богослова, доктора теології, українця за походженням Йосифа Андрійшина (1939–2003), який довгий час проживав у Франції. Після повернення на батьківщину о. Йосиф у 1995–1996 рр. передав їх у складі своєї приватної книгозбірні до Бібліотеки УКУ (1561 прим.) [20]. Це книжки з історії України, Росії, Польщі, історії церкви, церковного канонічного права, мовознавства, літератури, науки, освіти, шкільництва тощо. Переважає в цій колекції релігійна література, проте є невелика кількість навчальної, а також світської. З них 36 друків — це візантійські матеріали.

^{**} Слід зазначити, що в рамках нашого дослідження в бібліотеці монастиря Студійського уставу святого обручника Йосифа (вул. Винниченка, 22) ми, при активній допомозі монахів-студитів, зокрема брата Іринія, ще у 2005 р. побіжно оглянули фонд монастирської бібліотеки. Тоді було віднайдено й описано на місці *de visu* низку видань, які походять із книгозбірні «Студіону». Серед них назвемо літургійні богослужбові книги церковнослов'янською мовою (кириличні) «Мінея» (Москва, 1898) і «Цвітна тріодь» (Москва, 1882); духовна література представлена, зокрема, працею митрополита Веламіна Рутського (1574–1637); серед видань з мистецтва — німецькомовне видання Макса Гаутманна (1888–1926) про мистецтво раннього Середньовіччя (Берлін, 1929) та ін. Слід додати, що нині окремі з них зберігаються

української книги при Львівській картинній галереї (нині — Львівська національна галерея мистецтв імені Бориса Возницького)*.

в бібліотеці Святоуспенської Унівської Лаври й описані у каталозі Ю. Ясіновського. За словами владики Теодора: «Протягом 2011–2014 років з філіяльних монастирів (Дора-Яремче, Зарваниця, Львів (Свято-йоаннівська Лавра) до бібліотеки Святоуспенської Унівської Лаври були переміщені стародруки і рідкісні видання, в тому числі ті, які мали печатки чи наклейки книгозбірні «Студіон».

Цікавим також є той факт, що при побіжному ознайомленні з бібліотекою названого монастиря у поле зору потрапила приватна збірка о. Йогана Петерса (1905–1995) — німецького священника, який після знайомства з братами Шептицькими перейшов служити в УГКЦ, став монахом-студитом. У кінці 1930-х років і до розформування бібліотеки «Студіону» працював у ній бібліотекарем. Після смерті отця Йогана 7 липня 1995 р. в Німеччині його приватна книжкова й архівна колекція зберігається у Львівському студитському монастирі.

*** Друки книгозбірні «Студіону» сьогодні є й у Львівському музеї історії релігії — частково у фондовій збірці «Рідкісна книга» та частково в бібліотеці Музею. Музейна бібліотека формувалася в 70-х роках минулого століття з книжкових надходжень з Історичного музею, а також із Львівської академічної бібліотеки, про що засвідчує документація тих років [1; 3, арк. 8-24, 96-98, 110-118]. Цікавим є факт виявлення нами студіонівського «Требника» (Унів, 1739). У вересні 2011 р., під час відвідин Збаразького замку й огляду експозицій, нашу увагу привернула ця книжка, промаркована штампом бібліотеки «Студіону». Екскурсовод розповів, що потрапила вона туди з Львівського музею історії релігії, оскільки між цими двома культурними закладами підписана угода про надання Львівським музеєм рідкісних і цінних видань для оновлення експозиції у Збаразькому замку.

* У 70–80-х роках минулого століття, на прохання дирекції Львівської картинної галереї (тоді вона мала таку назву), у зв'язку зі створенням Музею книги [34, арк. 29] з відділу обмінних та резервних фондів Львівської академічної бібліотеки було передано близько 500 примірників різномовної літератури XIX–XX ст., а з відділу рідкісної книги — понад 500 примірників стародруків (про це свідчать акти передачі) [2, арк. 25, 26, 30, 31; 4, арк. 116-128, 151-185]. Серед цієї літератури до Музею книги потрапили, зокрема, україніка, львівські видання латинським шрифтом XIX–XX ст., десяток дефектних примірників стародруків з провенієнціями «Студіону».

За допомогу в їх розшуках складаю велику подяку Любі Підцерковній, схм. Іриней (Іванові Волошину), Світлані Тимків та Олені Кравчук, Ларисі Спаській, Станіславу Волошенку та Вірі Фрис.

Були також використані відомості з довідково-інформаційних видань, зокрема друкованих наукових каталогів, які включають і книжкову спадщину «Студіону» [6; 11-16]. Серед найновіших бібліографічних джерел, які ми опрацювали, — каталог стародруків, рідкісних видань і рукописів Бібліотеки Унівської Свято-Успенської Лаври (Львів, 2017) [5]. Ця науково-бібліографічна праця проф. Ю. Ясіновського містить понад 60 описів важливих для літургійного життя церковних богослужбових книг ХІХ–ХХ ст., які свого часу збагатили фонд «Студіону» як «візантійської» бібліотеки. Вважаємо за доцільне подати їхні номери — № 5, 57, 74, 138, 155, 159, 162, 204, 206, 297, 309, 333, 335, 402, 424, 429, 459, 475, 483, 522, 527, 560, 575, 784, 899, 924, 1112, 1201, 1280, 1303, 1304, 1520, 1572, 1573, 1578, 1579, 1589, 1590, 1606, 1624, 1629, 1636, 1644, 1682, 1689, 1693, 1700, 1701, 2046, 2059, 2060, 2073, 2080, 2082, 2190-2193, 2195, 2196, 2198, 2266, 2267.

Бібліографічній реконструкції сприяли також напрацювання науковців ЛННБ України ім. В. Стефаніка та інших установ, у чиїх історико-книгознавчих розвідках досліджено бібліотеки західного регіону України [18; 19; 22; 41].

Структура та зміст Каталогу. Таким чином, запропонована праця містить близько тисячі назв у понад 1500 томах і примірниках з різних місць зберігання (корпусу бібліографічних записів передують переліки сигл установ-фондозберігачів та прийнятих скорочень). Вона включає старо- та новодруки, періодику, витворені впродовж майже п'ятисот років — від ХV ст. до 30-х років ХХ ст. (1939 р.). З них найдавніша книга — краківська інкунабула Швайпольта Фіоля 1491 р. «Тріоді цвітної» (ЛННБУ, РК, СТ-IV 682).

Зауважимо, що до Каталогу не увійшла рукописна книга, оскільки з рукописної збірки бібліотеки «Студіону», «залишилась лише мала частина...»* [10, арк. 20].

---

* У кінці 40-х років минулого століття у відділі рукописів Львівської філії БАН УРСР був сформований фонд № 6 під назвою «Бібліотека Богословської Академії», який об'єднав надходження з релігійних установ без їхньої власної документації, куди разом з манускриптами

Різні за типами та видами друки (монографії, науково-публіцистичні праці, публікації джерельних матеріалів, навчальна література (здебільшого, релігійна), довідково-бібліографічні видання) та багатгалузеві за змістом (історія, релігія, етика, церковне право, літературознавство, мовознавство, культура, мистецтво (живопис, театр), мемуаристика, художня література, археологія тощо), які мають широкий мовний діапазон (українською, російською, німецькою (у т. ч. готичним книжковим письмом (готикою), французькою, англійською, румунською, польською, латинською, грецькою та іншими), вони є особливим пам'ятником європейської книжкової культури та тогочасного видавничого процесу; і досі залишаються неоцінним джерелом для вивчення суспільної, релігійної, наукової думки, яку сформували представники багатьох епох. З метою збільшення інформаційної та наукової цінності полімовного контенту Каталогу, а також з огляду на те, що видання класичними мовами маловідомі та не завжди доступні читачеві, бібліографічні описи грецьких і латинських друків супроводжуються українським перекладом їхніх заголовків. Це можна вважати своєрідним нововведенням у такого роду наукових виданнях, і це є особливістю презентованої праці.

Структура пропонованого Каталогу передбачає наявність двох частин із наскрізною нумерацією, кожна з яких має по два розділи. Перша частина презентує «Стародруки XV — початку XIX ст.» і охоплює: видання кириличного шрифту (в основному, літургійні книги, які презентують видавничу справу, зокрема у Львові — провідному центрі кириличних видань XVIII ст. (Акафісти, Мінеї, Анфологіони, Октоїхи, Служебники, Требники, Тріоди, Часослови тощо); та латинські й грецькі друки XV–XVIII ст., географія походження яких доволі широка — Венеція, Москва, Кельн, Рим, Гамбург, Париж, Женева, Базель, Антверпен, Аугсбург та ін. Бібліографування стародрукованих видань проведено за чинним в Україні стандартом [37, с. 62].

колишніх бібліотек Духовної семінарії, Богословського наукового товариства та приватних збірок, увійшли 11 рукописів зі «Студіону» (ЛІННБ України ім. В. Стефаніка. ВР, ф. 6: Бібліотека Богословської Академії, spr. 4, 19, 21, 46, 48, 53, 54, 239, 244, 275, 278).

Друга частина Каталогів реєструє попримірниковий науковий опис студіонівської візантійської літератури ХІХ — першої половини ХХ ст. Сюди входять відповідно книги і брошури* та періодика**.

Особливості кожного примірника розкрито за такими параметрами: зазначено дефекти текстової частини, зокрема відсутність певної кількості аркушів; описано стан оправи, де прослідковуються характерні зовнішні ознаки друків з цієї історичної колекції (картонна палітурка, мармурований папір; на верхній кришці наклеєно аркуш видавничої обкладинки; корінець і кутики з колєнкуру або лєдерину в тон палітурці; на корінці білою фарбою нанесено прізвище автора, назву книжки, номер тому); наведено відомості про походження, а також шифр, за яким видання зберігається в бібліотечі (установі).

Максимальну увагу звернено на провенієнції та маргіналії кожного примірника з метою визначення шляхів їх надходження до «Студіону» та подальшої долі. Слід наголосити, що чимало книг у презентованому Каталогі — це так звана «реабілітована література», яка впродовж десятиліть була захована від читачів у «спецфондах» із тавром «националистическое», «католическое», «клерикальное», «реакционно-философское» издание, «религиозная макулатура», «иностранный литература»... і т. п. Табуєвані радянською цензурою видання повернулися зі спецфонду на початку 1990-х рр.

Періодика. Значне місце у нашій довідково-бібліографічній праці відведено періодиці (пресодрукам). Описано 30 назв, без яких бібліографічна реконструкція досліджуваної історичної колекції була би неповною [28]. Тут зібрані основні наукові журнали з цієї гуманітарної наукової дисципліни (візантиністики), які вийшли у той період: «Byzantinische Zeitschrift» та «Byzantinisches

---

* Бібліографічний опис книжкових видань ХІХ–ХХ ст. здійснено за державними стандартами України: «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис» (ДСТУ ГОСТ 7.1:2006); «Скорочення слів і словосполучень українською мовою» (ДСТУ 3582:2013), «Сокращение слов и словосочетаний на русском языке» (ГОСТ Р 7.0.12–2011), «Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами» (ДСТУ 7093:2009).

** Бібліографування здійснено за схемою опису періодичних видань, яку розробили науковці Науково-дослідного інституту пресознавства ЛННБ України ім. В. Стефаніка [39].

Archiv» (Leipzig), «Byzantinoslavica» (Praha), «Византийский временник» (Москва). Зареєстровано ряд різномовних періодичних видань з історії східного християнства, які виходили в різних країнах світу: «Orientalisches Archiv» (Leipzig); Orientalia (Roma); Orientalia Christiana (Roma); Roma e l'Orient (Roma (Grottaferrata (prov. Roma); Bessarione (Roma); Oriens: dwumiesięcznik poświęcony sprawom religijnym Wschodu (Warszawa); Échos d'Orient (Paris); Revue des études grecques (Paris); La Revue de l'Orient Chrétien (Paris) та ін.

Подаємо також чимало часописів, на сторінках яких порушувалися питання цього тематичного спрямування: «Католицький Вхід»: орган богословів рус.-кат. Дух. Семинарії у Львові (Львів); «Католическій Вѣстник»: Русской Епархії Византійско-Славянскаго обряду в Маньчжурії (Харбін); «Церковные ведомости с прибавлениями» (С-Петербург); «Православный собеседник» / издаваемый при Казанской Духовной Академіи (Казань); «Прибавленія къ изданію Твореній Святыхъ Отцевъ, въ русскомъ переводѣ» / [МДА] (Москва) тощо.

Варто сказати і про великий науково-довідковий апарат, який включає десять допоміжних покажчиків-ключів і переліків, що покликані забезпечити дослідникові мобільний пошук різнопланової інформації. Серед них назвемо: Іменний з біографіями авторів, укладачів, перекладачів, редакторів, коментаторів; Хронологічний; Покажчик провенієнцій (екслібрисів, печаток, штампів тощо); Покажчик друкарень і видавництв XV — першої половини XX ст. та ін.

Звернімо увагу і на багатий ілюстративний блок, який вперше представляє унікальні видання з книгозбірні «Студіону» в такому обсязі, доповнює образ презентованої праці та підвищує її документальну цінність.

Бібліографічному реєстру передують текстова частина Каталогу — комплекс наукових статей, які цілісно розкривають порушену у виданні проблематику: «Митрополит Андрей Шептицький і візантійська спадщина» (Теодор Мартинюк, єпископ); «Бібліотечна фундація Галицького Владика: історико-книгознавчий аспект», «Книгозбірня «Студіону» під управою ігумена Климентія (Шептицького)» (Маргарита Кривенко); «Концепція «візантійської» бібліотеки Митрополита Андрея Шептицького: Byzantina, Orientalia

Christiana, Byzance après Byzance» (Олег Файда); «Специфіка опрацювання грецькомовних видань книгозбірні «Студіону» як важливої складової національної культурної спадщини» (Ліна Глущенко).

Праця над Каталогом тривала доволі довго, оскільки було чимало труднощів, пов'язаних з виявленням, перекладом та бібліографуванням матеріалів. Без допомоги фахівців-науковців, яким я висловлюю щиро подяку, поява цієї книжки була б неможливою.

Особливу вдячність хочу адресувати владіці Теодорові Мартинюку — єпископу-помічнику Тернопільсько-Зборівської архієпархії УГКЦ за багаторічну активну співпрацю під час реалізації нашого проєкту. Зокрема, дуже своєчасною і потрібною була його участь у розшуках та удоступненні матеріалів самого о. Пальмієрі та відомостей про нього, здійсненні їх перекладу з італійської та французької мов.

На початковому етапі формування Каталогу необхідними були консультації фахівця-візантиніста. На допомогу прийшов доцент кафедри історії середніх віків та візантиністики Львівського національного університету ім. Івана Франка, канд. іст. наук Олег Файда. У співпраці з цим дослідником-медієвістом ми виконали чималий обсяг саме пошукової роботи.

Складність завдання полягала не лише в розпорошеності матеріалів, а й у їхньому мультимовному характері. Праця, зокрема, з грецькими друками, які становлять значну частку фонду львівського «Студіону» і майже третину джерельного корпусу Каталогу, вимагала особливих підходів до їхньої каталогізації та потребувала найбільше часу.

Специфіка опрацювання та опису грецької літератури. Заереєстровані у цій довідково-бібліографічній праці книжкові та періодичні видання старо- і новогрецькою мовою — це численні стародруковані богослужбові книги (Анфологіони, Мінеї, Евхологіони, Часослови, Октоїхи, Тріоді тощо) та посібники новогрецької церковної служби, опубліковані у XIX ст., здебільшого у Константинополі, Афінах, Венеції; твори, присвячені історії Греції та православної церкви; релігійно-дидактична література (катехизиси); дослідження з богослов'я (патрологія, гомілетика, агіографія, канонічне право) тощо. Прикметно, що переважну більшість розділу «Константинопольська православна церква» в

систематичному каталозі фонду відділу рідкісної книги ЛННБ України ім. В. Стефаніка становлять описи грецьких друків, що походять зі «Студіону» і надійшли, правдоподібно, з книгозбірнею італійського дослідника о. Ауреліо Пальмієрі.

Успішна реалізація надскладного і надважливого завдання — опрацювання і бібліографування саме грецьких і латинських друків, стала можлива завдяки плідній співпраці з доценткою кафедри класичної філології факультету іноземних мов ЛНУ ім. І. Франка, канд. філол. наук Ліною Глущенко — досконалим знавцем грецької мови, директоркою Центру грецької мови і культури імені Арсенія Еласонського. У результаті до наукового обігу введено значний пласт національної науки та культури, який досі залишався неописаним.

Першочергове завдання у роботі з цими друками полягало у перекладі відомостей про видання, поміщених на титульному аркуші чи обкладинці, аби встановити ім'я автора, назву твору, місце і час виходу книжки тощо. Від того, ясна річ, залежала точність і якість (досконалість і повнота) бібліографічних записів. Зробити це швидко і легко не завжди було можливо з огляду на тематику (релігійна і церковна) та час їх публікації, а також через відсутність титульного аркуша (що траплялося не раз). Це спонукало до додаткових пошуків в інших бібліографічних джерелах (паперових та електронних), серед яких, наприклад, багатотомна бібліографія грецьких друків XV–XVIII ст., яку уклав французький еллініст Еміль Легран (1841–1903) [43–45], чи світовий електронний онлайн-каталог — *Karlsruher Virtueller Katalog* — єдина (зведена) база даних національних бібліотек світу.

Також важливим було питання уніфікації та транслітерації бібліографічного відтворення цих відомостей, оскільки, здебільшого, вони подані великими літерами грецького алфавіту. Здійснена транслітерація латинськими літерами має свої особливості і базується на стандартах, прийнятих у міжнародній практиці, про що у вступній статті докладно виклала Л. Глущенко.

До того ж, справжніми міні-дослідженнями можна вважати формування біографічних довідок грецьких авторів та інших осіб, які долучилися до створення зареєстрованих у Каталозі друків. Вони включені до «Іменного покажчика». Відомості про більшість з них можна було отримати лише в грецькомовних інтернет-ресурсах.

На підтвердження сказаного, спробую на прикладі одного видання розкрити алгоритм пошуку та бібліографічну стилістику, характерну для презентованого Каталогу.

У листі о. Ауреліо Пальмієрі до А. Шептицького від 8 січня 1908 р. [35, арк. 21] подано перелік книжок, які він придбав для фундації Галицького владики. У цьому переліку під № 3 зафіксовано «Pneumatikos kuros», що в перекладі з грецької означає «Духовний сад». З електронних грецьких джерел ми дізналися, що так називався поетичний твір анонімного автора, датований XIII ст. Цей рідкісний рукопис, як складова одного з Церковних кодексів («Kodikas Klarkianos»), сьогодні зберігається в Оксфордському університеті. В ньому описано одночасно реальний сад у Середземномор'ї та символічний, де автор зіставляє назви 14 рослин з людськими чеснотами*. Так, виноград символізує духовну насолоду; ожина — слухняність; оливка — милосердя; кедр — поміркованість; лимон — розсудливість; лілія (крин) — духовну чистоту; кипарис — стриманість; персик — скромність, простоту; гранат — хоробрість, сміливість; тис — знання; стира́кс (дерево тропічних і субтропічних країн, яке дає благовонну смолу) — молитву, бажання, благословення; інжир — покірність; фінік — справедливість.

Стало очевидним, що йдеться про видання релігійно-морального характеру, тобто про духовну красу людини, оскільки «сад», як символічна метафора, асоціюється з благочестивим життям. Відомі й твори, пов'язані з цим художнім образом-концептом. Згадаймо, до прикладу, Григорія Сковороду, який залишив нащадкам збірку «Сад Божественних Пісень», де стверджується думка, що плекання чеснот подібне до турботи про рослини в саду.

Мотив «квітів» і «плодів» присутній у богослужбовому збірнику «Тріюдь цвітна», в якому піснеспіви «на уславлення Господських, Богородичних свят, а також святих від Великодня до неділі Всіх святих (до дев'ятої неділі після Великодня)» [8], як духовні квіти, прикрашають церковні свята.

---

* Ця рукописна праця покладена в основу твору Маргарет Томпсон (Margaret H. Thomson) (1907–1993) і відома у сучасній міжнародній бібліографії як: «Le jardin symbolique» (Paris, 1960); «The symbolic garden: reflections drawn from a Garden of virtues, a XIIth century Greek manuscript» (North York, Ont.: Captus Press, 1989).

Естетичний мотив «квітів» звучить і в назві Анфологіонів (Цвітословів), які є зібраннями церковних служб окремим святим.

Зробивши екскурс у минуле цього художнього символу, а також проаналізувавши опрацьовані грецькі видання, нам вдалося встановити розшукувану книжку. Це перший том збірника церковної гімнографії (Константинополь, 1863) авторства Серафима Візантійського (...–1894) — єпископа міста Аргіруполі, що у передмісті на півдні Афін (з 1848 р.).

Можемо припустити, що саме під впливом візантійського рукопису з XIII ст. або за аналогією середньовічної антології (антологія з грецької дослівно — «квітник») автор назвав збірник молитов «Духовним садом», оскільки вони допомагають зміцнити віру і розвивати чесноти.

У результаті цього тривалого і доволі складного пошуку був створений багаторівневий науковий та бібліографічний опис, який подаємо нижче.

Serapheim toy Byzantioy, episkopos Argyroypoleōs.

Biblos iera, ē kaloymenē pneumatikos kēpos: periechōn triakonta kai ex, eis diaphoroys agioys ieroys paraklētikoys kanonas, anaplērōseis akoloythiōn eis diaphoroys agioys, ōn ai sōzomenai akoloythiai eisin ateleis, neas ieras akoloythias eis tinas agioys, Megalynaria eis diaphoroys agioys, troparia, diorthōseis tropariōn kai kontakia, ōn ta men synegraphēsan ta de diōrthōthēsan charin eylabeias kai pros ōpheleian kai oikodomēn tōn pistōn / уро toy Episkopoy Argyroypoleōs Serapheim toy Byzantioy. Diērētai de ē biblos eis merē ē tomoys dyō. Ekdotheisa dapanē toy syntaktoy. — Tomos prōtos. — En Kōnstantinoypolei: Ek toy tyrographeioy E. Kagiol, 1863. — 4 (грец. літерами), 224 s. — Заголовок і текст грец. мовою.

Серафим Візантійський, єпископ Аргірупольський. Священна книга названа Духовний сад містить 36 священних молитовних канонів на ушавлення різних Святих; доповнення до літургій на ушавлення різних Святих, збережені літургії яких є незакінченими; нові священні літургії на ушавлення деяких Святих, величальні гімни на ушавлення різних Святих, тропарі, виправлення тропарів і кондаки, з яких одні були написані, а інші виправлені заради богопочитання та для користі і зміцнення віруючих / єпископом Аргірупольським Серафимом

Візантійським. Книга поділена на частини чи два томи. Видана на кошти укладача. Том 1. — В Константинополі: 3 друкарні Е. Кагіол, 1863.

Пр о в е н і є н ц і ї: на звороті титул. арк. текст грец. мовою: *всяка копія, яка не має мого власноручного підпису, вважається крадіжкою авторського права і карається згідно з законом.* Підпис автора;

екслібрис-наліпка «*Студіон' Св. Іоанна Кр̃т. в' Львовѣ*»;
печатка «*Книгозбірня "Студіону" Стаго Іоанна Кр̃т. у Львові*» (фіолет.);

штамп прямокутний «*Книгозбірня "Студіон" у Львові*» (червон.);
штамп овальний «*Книгозбірня "Студіону" у Львові*» (фіолет.).

О п р а в а: картон, жовто-брунатний мармурово-плямистий папір; корінець і кутики з бежевого колєнкору. На корінці рукописна цифра 259.

ЛННБУ, РК, ИД-II 28280

І на завершення. У контексті порушеної у цій статті теми, варто звернутися до рефлексій про книгу відомого письменника і перекладача з класичних мов Андрія Содомори [40].

Важливо, щоб у нашу технізовану добу, коли змінюються культурні парадигми і традиції (слово «традиція» з латинської — передача чогось із рук до рук), з нами залишалася книжка як посередник між минулим і сьогоденням, що несе на собі сліди її власників, написи читачів тощо. До прикладу, запис, зроблений ще у XVIII ст. на Овідієвих «Скорботах», читаємо в перекладі А. Содомори:

«Господи, творче неба й землі! В моїх починаннях,
Студіях пильних моїх будь побіч мене, благий!» [40, с.265].

1. Акт і список літератури, переданої по обміну Музею історії релігії та атеїзму за 1982 рік // ЛННБ України ім. В. Стефаніка. Архів. Оп. 1. Спр. 2416. 193 арк.
2. Акти і списки літератури, переданої по обміну бібліотекам та іншим установам, 3.12.1973 – 30.10.1974 // ЛННБ України ім. В. Стефаніка. Архів. Оп. 1. Спр. 2007. 153 арк.
3. Акти та списки літератури, переданої по обміну бібліотекам та іншим установам, 30.XII.1974 р. – 28.XI.1975 р. // ЛННБ України ім. В. Стефаніка. Архів. Оп. 1. Спр. 2141. 154 арк.

4. Акти та списки літератури, переданої по обміну бібліотекам та установам, 2 грудня 1971 – 16 листопада 1972 // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Архів. Оп. 1. Спр. 1754. 200 арк.
5. Бібліотека Унівської Свято-Успенської Лаври: стародруки, рідкісні видання і рукописи : каталог / уклад *Юрій Ясіновський*. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2017. 294 с.: іл.
6. Вітчизняні стародруки у зібранні Державного музею книги і друкарства УРСР: каталог / уклад. *В. М. Гончарук*. Київ: Час, 1991. 55, [1] с.: іл.
7. Годовые финансовые отчеты украинского религиозного товарищества «Студион» за 1936–1938 гг. // ДАЛО. Ф. 282: Украинское товарищество «Студион» во Львове, 1904–1943 pp. Оп. 1. Спр. 17. 12 арк.
8. *Загорулько М.* Краса «внутрішньої людини» в духовній культурі українського бароко // Вісник Прикарпатського університету. Філософські і психологічні науки. Івано-Франківськ, 2013. Вип. 17. С. 172-179. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpu_filos_psihol_2013_17_32 (дата звернення: 24.10.2019).
9. Звіт з праці около впорядкування й зінвентаризування книжок, розміщених в палаті Їх Ексцеленції Митрополита, призначених для Бібліотеки Львівського Студіону. Статистика за час від листопада 1937 до жовтня 1938 // ЛННБ України ім. В. Стефаника. ВР. Ф. 11: Барвінські. Спр. 5848. 2 арк.
10. Звіти ЛНБ АН УРСР за 1940, 1947 та 1948 роки // ЛННБ України ім. В. Стефаника. ВР. Ф. 9: Окремі надходження. Спр. 3896/8. 37 арк.
11. Інкунабули Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника Академії наук УРСР: каталог / АН УРСР, ЛНБ ім. В. Стефаника; уклад *Р. Я. Луцик*. Львів, 1974. 28, [2] с., іл. (До 400-річчя книгодрукування на Україні).
12. Каталог кириличних стародруків Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника Національної Академії наук України. Вип. II: Видання друкарень Острога, Дермані, Стрятина, Крилоса, Угорець, Рохманова / НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника; авт.-уклад. *В. Фрис*. Львів, 1996. 117, [4] с.
13. Каталог кириличних стародруків Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника Академії наук України. Вип. I: Видання Івана Федорова / АН України, ЛНБ ім. В. Стефаника; уклад.: *Я. Д. Ісаєвич, В. Я. Фрис*. Львів, 1993. 72, [1] с.
14. Каталог кириличних стародруків Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника Національної Академії наук України. Вип. III: Видання друкарень Львова: Михайла Сльозки, Арсенія Желиборського, Йосифа Шумлянського, монастиря св. Юра / НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника; авт.-уклад.: *О. Колосовська, С. Гацкова*. Львів, 2000. 164, [3] с.

15. Каталог кириличних стародруків Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника Національної Академії наук України. Вип. IV: Видання друкарні Львівського Успенського Ставропігійського братства (1591–1644 рр.) / НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника; авт.-уклад.: *О. М. Колосовська, С. В. Гацкова*. Львів, 2002. 126, [1] с.
16. Каталог палеотипов из фондов Львовской научной библиотеки им. В. Стефаника АН УССР / сост.: *Р. С. Харабадот, Р. М. Биганский*. Киев: Наук. думка, 1986. 195, [4] с., ил.
17. Каталоги книг, протоколи комісії, опис інвентаря та інші документи про передачу бібліотеки «Студіон» у Львові Бібліотеці Львівського філіалу Академії наук, 1940–1941 рр. // ЦДІА України у Львові. Ф. 577: Товариство «Студіон», м. Львів, 1928–1944 рр. Оп. 1. Спр. 10. 1167 арк.
18. *Качур І.* Книгозбірня Андрія Шептицького: від Прилбич до Митрополічних палат // Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника: зб. наук. праць. Львів, 2015. Вип. 7 (23). С. 21-70.
19. *Качур І.* Стародруки з бібліотек сяноцького духовенства у фондах Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України // Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника: зб. наук. праць. Львів, 2007. Вип. 15. С. 3-20.
20. Книга сумарного обліку, 1995–1996. №№ запису 41, 91, 95, 109, 145 // УКУ. Бібліотека.
21. *Колосовська О.* «Нагорода за кривду» чи «сповнення обов'язку»: бібліотечна діяльність Богдана Барвінського (1908–1947) // Вісник Львівського університету. Сер.: Книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології. Львів, 2008. Вип. 3. С. 191-199.
22. *Колосовська О. М.* Книжкові пам'ятки у меценатсько-бібліофільських пріоритетах Митрополита Андрія Шептицького (1865–1944) // Друга науково-практична конференція «Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства», 23 верес. 2010 р, Львів, Україна. URL: <http://ena.lp.edu.ua> (дата звернення: 24.10.2019).
23. *Кривенко М.* Бібліотека «Студіону» у Львові // Енциклопедія НТШ. Київ; Львів; Тернопіль, 2014. Т. 2: Бібл – Вес. С. 58-66: іл.
24. *Кривенко М.* Бібліотека «Студіону» у Львові: переміщення книжкових та рукописних колекцій (1940–1947) // Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника : зб. наук. праць. Львів, 2005. Вип. 13. С. 247-267.
25. *Кривенко М.* Великий дар великого Митрополита: про книжково-рукописні колекції книгозбірні «Студіону» у Львові // Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника: зб. наук. праць. Львів, 2015. Вип. 7 (23). С. 71-89.

26. *Кривенко М.* «Літопис монастиря священномученика Йосафата Студійського уставу у Львові» як джерело до вивчення історії книгозбірні «Студіону» (1909–1940) // Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника : зб. наук. праць. Львів, 2008. Вип. 1 (16). С. 459-478.
27. *Кривенко М.* Мистецькі цінності книгозбірні «Студіону» у Львові // Пам'ятки України: історія та культура (Київ). 2008. № 2. С. 51-63: іл.
28. *Кривенко М.* Періодика книгозбірні «Студіону» у Львові (спроба реконструкції) // Збірник праць науково-дослідного інституту пресознавства / НАН України, ЛННБ України ім. В. Стефаника, Н.-д. ін-т пресознавства; відп. ред. *М. М. Романюк*. Львів, 2016. Вип. 6 (24). С. 87-144.
29. *Кривенко М.* Роль Ауреліо Пальмієрі у формуванні бібліотеки Андрея Шептицького (на основі листування 1907–1914 рр.) // Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника: зб. наук. праць. Львів, 2017. Вип. 9 (25). С. 377-398.
30. *Кривенко М.* Рукописна збірка бібліотеки «Студіону» у Львові (1909–1940) (за фрагментом каталогу) // Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника: зб. наук. праць. Львів, 2007. Вип. 15. С. 221-241.
31. *Кривенко М., Файда О.* Слідами бібліотеки Карла Крумбахера у фонді Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника // Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника: зб. наук. пр. Львів, 2012. Вип. 4 (20). С. 470-503.
32. *Кривенко М. О.* Книгозбірня «Студіону» у Львові (1909–1940): історія, сучасний стан фонду : автореф. дис. ... канд. іст. наук: 27.00.03 / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2010. 20 с.
33. *Кривенко М. О.* Книгозбірня «Студіону» у фонді Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника: видання XIX — першої половини XX ст. // Рукописна та книжкова спадщина України: археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів : [зб. наук. праць]. Київ, 2009. Вип. 13. С. 156-172.
34. Лист-прохання від 7 лютого 1974 р. директора Львівської картинної галереї Б. Возницького передати з дублетного фонду Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника АН УРСР літературу у зв'язку зі створенням Музею книги та друкарства у Львові // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Архів. Оп. 1. Спр. 2007: Акти і списки літератури, переданої по обміну бібліотекам та іншим установам, 3.12.1973 – 30.10.1974. 153 арк.
35. Листи римо-католицького священника (августиніянця) Авреліо Пальм'єрі до митрополита Андрея Шептицького, 1907–[1914] // ЦДІА України у Львові. Ф. 201: Греко-католицька митрополича консисторія, м. Львів. Оп. 46. Спр. 1580. 87 арк.

36. Літопис монастиря св. Йосафата Студійського ордену у Львові, 1931 // ЦДІА України у Львові. Ф. 684: Протоігуменат монастирів чину св. Василія Великого, м. Львів, 1772–1946. Оп. 1. Спр. 3298. 18 арк.
37. Методичний посібник з бібліографічного опису (ДСТУ ГОСТ 7.1:2006) / ЛННБ України ім. В. Стефаника, Від. наук. бібліографії; авт.-уклад. *Н. А. Рибчинська*. Львів, 2010. 66, [3] с.
38. Протокол засідання комісії з передачі бібліотеки Студіону до фондів Львівської філії Бібліотеки АН УРСР від 10, 12 лютого 1940 р. // Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника: переміщення і втрати фондів: зб. док. і матеріалів / НАН України, ЛННБ України ім. В. Стефаника, Н.-д. відділ іст. колекцій; упоряд.: *Галина Сварник* (керівник), *Роман Дзюбан*, *Маргарита Кривенко*, *Леся Кусий*, *Володимир Муравський*. Львів, 2010. Т. 1 (1939–1945). С. 45–49.
39. *Романюк М. М., Галушко М. В.* Схема повного бібліографічного опису періодичного видання // Збірник праць Науково-дослідного центру періодики / НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника, Н.-д. центр періодики. Львів, 1994. Вип. 1. С. 271–290.
40. *Содомора А.* Книга: [есеї] // *Содомора А.* Наодинці зі Словом. Львів, 1999. С. 261–271.
41. *Харабадот Р. С.* Видання грецькою мовою у відділі рідкісної книги // Книга і знання: тематич. зб. наук. праць / АН УРСР, ЛНБ ім. В. Стефаника. Львів, 1974. С. 162–174.
42. Щоденник Львівського гетто : спогади Давида Кахане / Центр європейських гуманітарних досліджень Нац. ун-ту «Києво-Могилянська академія», Центр єврейської освіти України, Ін-т юдаїки України; упоряд. *Ж. Ковба*. Київ: Дух і Літера, 2003. 272 с. (Серія «Бібліотека Інституту юдаїки»).
43. *Legrand É.* Bibliographie hellénique ou description raisonnée des ouvrages publiés par des Grecs au dix-huitième siècle : / Oeuvre posthume complétee et publiée par Mgr. *Louis Petit* et *Hubert Pernot*. Т. 1-2. Paris: Librairie Garnier frères, 1918–1928.
44. *Legrand É.* Bibliographie hellénique ou description raisonnée des ouvrages publiés des Grecs au XV-e et XVI-e siècles. Т. 1-4. Paris, 1885–1906.
45. *Legrand É.* Bibliographie hellénique ou description raisonnée des ouvrages publiés par des Grecs au XVII-e siècle. Т. 1-5. Paris, 1894–1903.

References

1. Akt i spysok literatury, peredanoi po obminu Muzeiu istorii religii ta ateizmu a 1982 rik. *LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka, Arkhiv*. Inventory 1, file 2416, 193 fol. [in Ukr.].
2. Akty i spysky literatury, peredanoi po obminu bibliotekam ta inshym ustanovam, 3.12.1973 – 30.10.1974. *LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka, Arkhiv*. Inventory 1, file 2007, 153 fol. [in Ukr.].
3. Akty ta spysky literatury, peredanoi po obminu bibliotekam ta inshym ustanovam, 30.XII.1974 r. – 28.XI.1975 r. *LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka, Arkhiv*. Inventory 1, file 2141, 154 fol. [in Ukr.].
4. Akty ta spysky literatury, peredanoi po obminu bibliotekam ta ustanovam, 2 hrudnia 1971 – 16 lystopada 1972. *LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka, Arkhiv*. Inventory, file 1754, 200 fol. [in Ukr.].
5. Yasinovskyi, Yu. (comp., 2017). *Biblioteka Univskoi Sviato-Uspenskoii Lavry: starodruky, ridkysni vydannia i rukopysy: kataloh*. Lviv: Vyd-vo Lviv. politekhniki, 294 p.: il. [in Ukr.].
6. Honcharuk, V. M. (comp., 1991). *Vitchyzniani starodruky u zibranni Derzhavnogo muzeiu knyhy i drukarstva URSR: kataloh*. Kyiv: Chas, 55, [1] p.: il. [in Ukr.].
7. Hodovyie fynansovyie otchety ukraïnskoho relyhynoho tovaryshchestva «Studyon» za 1936–1938 rr., *DALO*. F. 282: Ukraïnskoe tovaryshchestvo «Studyon» vo Llove, 1904–1943 rr., inventory 1, file 17, 12 fol. [in Ukr.].
8. Zahorulko, M. (2013). Krasa «vnutrishnoi liudyny» v dukhovnii kulturi ukraïnskoho baroko, *Visnyk Prykarpatskoho universytetu*, Filosofska i psykhologichna nauka, Ivano-Frankivsk, vyp. 17, pp. 172-179. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpu_filos_psihol_2013_17_32. [in Ukr.].
9. Zvit z pratsi okolo vporiadkuvannia y zinventaryzuvannia knyzhok, pry-mishchenykh v palati Yikh Ekstselentsii Mytropolita, pryznachenykh dlia Biblioteki Lvivskoho Studionu. Statystyka za chas vid lystopada 1937 do zhovtnia 1938, *LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka, VR*. F. 11: Barvynski, inventory 5848, 2 fol. [in Ukr.].
10. Zvity LNB AN URSR za 1940, 1947 ta 1948 roky, *LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka, VR*. F. 9: Okremi nadkhodzhennia, inventory 3896/8, 37 fol. [in Ukr.].
11. Lutsyk, R. Ya. (comp., 1974). *Inkunabuly Lvivskoi naukovoii biblioteki im. V. Stefanyka Akademii nauk URSR: kataloh / AN URSR, LNB im. V. Stefanyka*. Lviv, 28, [2] p., il. (Do 400-richchia knyhodrukuvannia na Ukraïni). [in Ukr.].

12. Frys, V. (comp., 1996). *Kataloh kyrylychnykh starodrukiv Lvivskoi naukovoï biblioteky im. V. Stefanyka Natsionalnoi Akademii nauk Ukrainy*, vyp. II: Vydannia drukaren Ostroha, Dermani, Striatyna, Krylosa, Uhorets, Rokhmanova / NAN Ukrainy, LNB im. V. Stefanyka. Lviv, 117, [4] p. [in Ukr.].
13. Isaievych, Ya. D. & Frys, V. Ya. (comp., 1993). *Kataloh kyrylychnykh starodrukiv Lvivskoi naukovoï biblioteky im. V. Stefanyka Akademii nauk Ukrainy*, vyp. I: Vydannia Ivana Fedorova / AN Ukrainy, LNB im. V. Stefanyka. Lviv, 72, [1] p. [in Ukr.].
14. Kolosovska, O. & Hatskova, S. (comp., 2000). *Kataloh kyrylychnykh starodrukiv Lvivskoi naukovoï biblioteky im. V. Stefanyka Natsionalnoi Akademii nauk Ukrainy*, vyp. III: Vydannia drukaren Lvova: Mykhaila Slozky, Arseniia Zhelyborskoho, Yosyfa Shumlianskoho, monastyria sv. Yura / NAN Ukrainy, LNB im. V. Stefanyka. Lviv, 164, [3] p. [in Ukr.].
15. Kolosovska, O. & Hatskova, S. (comp., 2002). *Kataloh kyrylychnykh starodrukiv Lvivskoi naukovoï biblioteky im. V. Stefanyka Natsionalnoi Akademii nauk Ukrainy*, vyp. IV: Vydannia drukarni Lvivskoho Uspenskoho Stavropihiiskoho bratstva (1591–1644 rr.) / NAN Ukrainy, LNB im. V. Stefanyka. Lviv, 126, [1] p. [in Ukr.].
16. Kharabadot, R. S. & Byhanskyi, R. M. (comp., 1986). *Kataloh paleotypov iz fondov Lvovskoi nauchnoi byblyoteky im. V. Stefanyka AN USSR*. Kyev: Nauk. dumka, 195, [4] p., il. [in Ukr.].
17. Katalohy knih, protokoly komisii, opys inventaria ta inshi dokumenty pro peredachu biblioteky «Studion» u Lvovi Bibliotetsi Lvivskoho filialu Akademii nauk, 1940–1941 rr. *TsDIA Ukrainy u Lvovi*. F. 577: Tovarystvo «Studion», m. Lviv, 1928–1944 rr., inventory 1, file 10, 1167 fol. [in Ukr.].
18. Kachur, I. (2015). Knyhozbornia Andreia Sheptytskoho: vid Prylbych do Mytropolychykh palat. *Zapysky Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteky Ukrainy imeni V. Stefanyka*: zb. nauk. prats. Lviv, vyp. 7 (23), pp. 21–70. [in Ukr.].
19. Kachur, I. (2007). Starodruky z bibliotek sianotskoho dukhovenstva u fondakh Lvivskoi naukovoï biblioteky im. V. Stefanyka NAN Ukrainy. *Zapysky Lvivskoi naukovoï biblioteky im. V. Stefanyka*: zb. nauk. prats. Lviv, vyp. 15, pp. 3–20. [in Ukr.].
20. Knyha sumarnoho obliku, 1995–1996, no. zapysu 41, 91, 95, 109, 145. *UKU. Biblioteka*. [in Ukr.].
21. Kolosovska, O. (2006). «Nahoroda za kryvdu» chy «spovnennia oboviazku»: bibliotekna diialnist Bohdana Barvinskoho (1908–1947), *Visnyk Lvivskoho universytetu*, serii knyhoznavstvo, bibliotekoznavstvo ta informatsiini tekhnolohii. Lviv, vyp. 3, pp. 191–199. [in Ukr.].

22. Kolosovska, O. M. (2010). Knyzhkovi pamiatky u metsenatsko-bibliofil'skykh pryorytetakh Mytropol'ya Andreia Sheptytskoho (1865–1944). *Druha naukovopraktychna konferentsiia «Suchasni problemy diialnosti biblioteky v umovakh informatsiinoho suspilstva»*, 23 veres. 2010 r. Lviv, Ukraina. Retrieved from <http://ena.lp.edu.ua>. [in Ukr.].
23. Kryvenko, M. (2014). Biblioteka «Studionu» u Lvovi. *Entsyklopediia NTSh*, Kyiv, Lviv, Ternopil, vol. 2: Bibl – Ves, pp. 58-66: il. [in Ukr.].
24. Kryvenko, M. (2005). Biblioteka «Studionu» u Lvovi: peremishchennia knyzhkovykh ta rukopysnykh kolektsii (1940–1947). *Zapysky Lvivskoi naukovoï biblioteky im. V. Stefanyka*: zb. nauk. prats. Lviv, vyp. 13, pp. 247-267. [in Ukr.].
25. Kryvenko, M. (2015). Velykyi dar velykoho Mytropol'ya: pro knyzhkovorukopysni kolektsii knyhozbirni «Studionu» u Lvovi. *Zapysky Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteky Ukrainy imeni V. Stefanyka*: zb. nauk. prats. Lviv, vyp. 7 (23), pp. 71-89. [in Ukr.].
26. Kryvenko, M. (2008). «Litopys monastyria sviashchennomuchenyka Yosafata Studiiskoho ustavu u Lvovi» yak dzherelo do vyvchennia istorii knyhozbirni «Studionu» (1909–1940). *Zapysky Lvivskoi naukovoï biblioteky im. V. Stefanyka*: zb. nauk. prats. Lviv, vyp. 1 (16), pp. 459-478. [in Ukr.].
27. Kryvenko, M. (2008). Mystetski tsinnosti knyhozbirni «Studionu» u Lvovi. *Pamiatky Ukrainy: istoriia ta kultura*. Kyiv, no. 2, pp. 51-63: il. [in Ukr.].
28. Kryvenko, M. (2016). Periodyka knyhozbirni «Studionu» u Lvovi (sproba rekonstruktsii). *Zbirnyk prats naukovodoslidnogo instytutu presoznavstva / NAN Ukrainy, LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka*, N.-d. in-t presoznavstva; vidp. red. M. M. Romaniuk. Lviv, vyp. 6 (24), pp. 87-144. [in Ukr.].
29. Kryvenko, M. (2017). Rol Aurelio Palmiieri u formuvanni biblioteky Andreia Sheptytskoho (na osnovi lystuvannia 1907–1914 rr.). *Zapysky Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteky Ukrainy imeni V. Stefanyka*: zb. nauk. prats. Lviv, vyp. 9 (25), pp. 377-398. [in Ukr.].
30. Kryvenko M. (2007). Rukopysna zbirka biblioteky «Studionu» u Lvovi (1909–1940) (za frahmentom katalohu, *Zapysky Lvivskoi naukovoï biblioteky im. V. Stefanyka*: zb. nauk. prats. Lviv, vyp. 15, pp. 221-241. [in Ukr.].
31. Kryvenko, M. & Faïda, O. (2012). Slidamy biblioteky Karla Krumbakhera u fondi Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteky Ukrainy imeni V. Stefanyka. *Zapysky Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteky Ukrainy imeni V. Stefanyka*: zb. nauk. prats. Lviv, vyp. 4 (20), pp. 470-503. [in Ukr.].
32. Kryvenko, M. O. (2010). *Knyhozbirnia «Studionu» u Lvovi (1909–1940): istoriia, suchasnyi stan fondu*: avtoref. dys. ... kand. ist. nauk: 27.00.03 / NAN Ukrainy, Nats. b-ka Ukrainy im. V. I. Vernadskoho. Kyiv, 20 p. [in Ukr.].

33. Kryvenko, M. O. (2009). Knyhozbirnia «Studionu» u fondi Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteky Ukrainy im. V. Stefanyka: vydannia XIX — pershoi polovyny XX st. *Rukopysna ta knyzhkovna spadshchyna Ukrainy: arkhеоhrafichni doslidzhennia unikalnykh arkhivnykh ta bibliotechnykh fondiv*: [zb. nauk. prats]. Kyiv, vyp. 13, pp. 156-172. [in Ukr.].
34. Lyst-prokhannia vid 7 liutoho 1974 r. dyrektora Lvivskoi kartynnoi halerei B. Voznytskoho peredaty z dubletnoho fondu Lvivsko naukovoï biblioteky im. V. Stefanyka AN URSR literaturu u zviazku zi stvorennyam Muzeiu knyhy ta drukarstva u Lvovi. *LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka, Arkhiv*. Inventory 1, file 2007: Akty i spysky literatury, peredanoi po obminu bibliotekam ta inshym ustanovam, 3.12.1973 – 30.10.1974, 153 fol. [in Ukr.].
35. Lysty rymo-katolytskoho sviashchenyka (avhustyniiantsia) Avrelia Palmieri do mytropolyta Andreia Sheptytskoho, 1907–[1914]. *TsDIA Ukrainy u Lvovi*. F. 201: Hreko-katolytska mytropolycha konsystoriia, m. Lviv, inventory 4b, file 1580, 87 fol. [in Ukr.].
36. Litopys monastyria sv. Yosafata Studiiskoho ordenu u Lvovi, 1931. *TsDIA Ukrainy u Lvovi*. F. 684: Protoihumenat monastyriv chynu sv. Vasylia Velykoho, m. Lviv, 1772–1946, inventory 1, file 3298, 18 fol. [in Ukr.].
37. Rybchynska, N. A. (comp., 2010). *Metodychnyi posibnyk z bibliohrafichnogo opysu (DSTU HOST 7.1:2006) / LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka*, Vid. nauk. bibliohrafii. Lviv, 66, [3] p. [in Ukr.].
38. Protokol zasidannia komisii z peredachi biblioteky Studionu do fondiv Lvivskoi filii Biblioteky AN URSR vid 10, 12 liutoho 1940 r. *Lvivska natsionalna naukova biblioteka Ukrainy imeni V. Stefanyka: peremishchennia i vtraty fondiv*: zb. dok. i materialiv / NAN Ukrainy, LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka, N.-d. viddil ist. koleksii; comp.: Halyna Svarnyk (kerivnyk), Roman Dziuban, Marharyta Kryvenko, Lesia Kusyi, Volodymyr Muravskyy. Lviv, vol. 1 (1939–1945), pp. 45-49. [in Ukr.].
39. Romaniuk, M. M. & Halushko, M. V. (1994). Skhema povnoho bibliohrafichnogo opysu periodychnoho vydannia. *Zbirnyk prats Naukovo-doslidnogo tsentru periodyky / NAN Ukrainy, LNB im. V. Stefanyka, N.-d. tsentr periodyky*. Lviv, vyp. 1, pp. 271-290. [in Ukr.].
40. Sodomora, A. (1999). Knyha: [esei]. Sodomora A., *Naodyntsi zi Slovom*. Lviv, pp. 261-271. [in Ukr.].
41. Kharabadot, R. S. (1974). Vydannia hretskoiu movoiu u viddili ridkisnoi knyhy. *Knyha i znannia: tematykh. zb. nauk. prats / AN URSR, LNB im. V. Stefanyka*. Lviv, 1974, pp. 162-174. [in Ukr.].
42. Kovba, Zh. (comp., 2003). *Shchodennyk Lvivskoho hetto: spohady Davyda Kakhane / Tsentr yevropeiskykh humanitarnykh doslidzhen Nats.*

un-tu «Kyievo-Mohylianska akademiia», Tsentr yevreiskoi osvity Ukrainy, In-t yudaiky Ukrainy, Dukh i Litera. Kyiv, 272 p., (seriia «Biblioteka Instytutu yudaiky»). [in Ukr.].

43. Legrand, É. (1918–1928). Bibliographie hellénique ou description raisonnée des ouvrages publiés par des Grecs au dix-huitième siècle / Oeuvre posthume complétée et publiée par Mgr. *Louis Petit* et *Hubert Pernot*, T. 1-2, Librairie Garnier frères, Paris. [in Fr.].
44. Legrand, É. (1885–1906). Bibliographie hellénique ou description raisonnée des ouvrages publiés des Grecs au XV-e et XVI-e siècles, T. 1-4, Paris. [in Fr.].
45. Legrand, É. (1894–1903). Bibliographie hellénique ou description raisonnée des ouvrages publiés par des Grecs au XVII-e siècle, T. 1-5, Paris. [in Fr.].

Marharyta Kryvenko, Head of the European book department of the XIX–XX centuries, Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv, PhD (History)

Scientific catalog of the book collections of «Studion» as a «Byzantine» library: principles and features of formation

The article highlights the principles and sources of material selection for the Catalog; its structure and content are disclosed; attention is paid to the specifics of the processing and bibliography of Greek prints, a sample description of one of them is given.

The already completed scientific catalog is the first attempt to identify, elaborate, describe and return to the scientific and public discourse the Byzantine materials of the Lviv «Studion» library, which Metropolitan Andrey has purposefully collected for over thirty years, to promote, first of all, theological research work, education of highly educated clergy, which would correspond to the level of knowledge of Western apologists of the time.

The main source for the formation of the Catalog were the copies of the Byzantine-Christian content, which we found, first of all, in the retrospective fund of the Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv and other Lviv cultural and educational institutions. These sources were

searched, first of all, by studying the reference and bibliographic apparatus (DBA) of the Lviv academic institution; elaboration of manuscript materials, in particular, letters of the Italian theologian Father Aurelio Palmieri to Metropolitan Andrey Sheptytskyi in 1907–1914, stored in the Central State Historical Archive of Ukraine in Lviv; acquaintance with the reference and historical and literary literature etc.

Thus, the Catalog includes the multi-genre, multi-sectoral and multilingual literature of the 15th – first half of the twentieth century, which determined the specifics and uniqueness of the Studion collection and which has not yet been investigated. Bibliographic descriptions of Greek and Latin prints are accompanied by Ukrainian translation of their titles.

A special place is given to the problem of bibliography of Greek prints (transliteration and unification) as an important component of the national cultural heritage.

On the example of one edition, an attempt was made to demonstrate the search algorithm and bibliographic stylistics, which is characteristic of the presented Catalog.

The bibliographic reconstruction of the Studion Book Collection will show the depth of the idea of the Metropolitan of Galicia to create such a special library institution; will enlighten the participation of Fr. Klymentii Sheptytskyi in the organization and management of the library; will allow to define more fully its contents (thematic) and chronological features and multilingual character; will contribute to the study and discovery of not only valuable retrospective holdings of the academic library, but also a significant component of the national historical and cultural heritage.

Keywords: *Metropolitan Andrey Sheptytskyi, bookstore of «Studion» in Lviv, Byzantine materials (Byzantine literature), Greek books, printed catalog.*